

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 8 K pol leta . . . 4 " četrta leta . . . 2 " posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostopne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h " " dvakrat . . . 12 " " " trikrat . . . 10 " za nadaljna izvršenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravišтво Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Poziv!

Ker društva povzdigujejo splošno izobrazbo naroda, je od društvenega (družabnega) življenja odvisen obstoj in napredek vsakega naroda; skrbeti moramo torej v prvi vrsti, da bodo naša narodna nepolitiška društva kolikor mogoče najbolj uspešno vršila svojo nalogo. Kakor pa poedini človek sam, tako tudi poedino društvo samo ne more storiti toliko in tako, kakor je to mogoče združenim močem. Mnogo društev sicer vrši svojo nalogo, a storilo bi lahko še več, ko bi bila zvezana v organično celoto. Dosti pa je društev, ki se zaradi raznih zaprek ne morejo razviti ter pešajo, ker ni od nikoder pomoči. Od pomoči pa more le krepka organizacija. Nasprotniki so v tem oziru dobro organizovani, a Slovenci na Štajerskem in Koroškem, kjer je društveno delovanje življenskega pomena za nas, pa smo, žal, še neorganizovani.

Da se odpomore tem nedostatom, se je osnovala v Celju na velikonočni ponedeljek „Zveza narodnih društev na Štajerskem in Koroškem.“ Izvolil se je pripravljalni odbor, ki je že vložil potrebna pravila oblastim v potrjenje, tako da bo ta „Zveza“ začela delovati v najkrajšem času. Ta „Zveza“ bo nudila udruženim društvom obilo in velikih koristi; podpirala jih bo v vsakem oziru, posebno pa omenjamo to-le:

1.) „Zveza“ ustanovi veliko osrednjo knjižnico, iz katere si bo vsako društvo, ki pristopi k tej „Zvezi“, izposojevalo knjige za svojo društveno knjižnico. To bo velike važnosti in bo nudilo društvenikom obilo koristi, zakaj če posamezna društva tudi nimajo velikih svojih knjižnic, dobe pa knjige od „Zveze“ osrednje knjižnice.

2.) Na prireditve udruženih društev bo „Zveza“ pošiljala govornike. Živa beseda, govorjena iz srca v srce, ima največji vpliv in uspeh in zato se tista društva, ki imajo na razpolago dobre govornike, krepko razvijajo. Ker pa nima vsako društvo v svoji sredini na izbero dobrih go-

vornikov, bo „Zveza“ posredovala. In ne le to, temveč s sistematiškim delom bo „Zveza“ vzgojevala govornike, da se društveno življenje in s tem splošna izobrazba naroda visoko povzdigne.

3.) Časih se tudi zgodi, da manjka moči za društvene prireditve (veselice, predstave itd.); tudi v teh slučajih bo „Zveza“ posredovala in pomagala društvom, ki pristopijo k nji kot članice.

4.) S sistematiškim vsestranskim izobraževalnim delom, kakršnega posamezna društva ne morejo vršiti vsako zase, hoče „Zveza“ poglobiti narodno prepričanje in pridobiti narodno prepričanje in pridobiti narodu čim več neodvisnih, samostojno mislečih, na svojo izobrazbo se opirajočih in zato neomahljivih moči, da se naše ljudstvo povzdigne do kar mogoče visoke kulturne stopnje in narodne osamosvojitve.

Namen je lep, vzvišen, in z jekleno voljo bomo delovali na njega izvršitvi, a čim več nas bo, tem lažje in bolje bomo vršili stavljeni si nalogo in torej prosim, da bi cenjeni tovariši in cenjene tovarišice na Štajerskem in Koroškem v imenu narodne stvari blagovolili vplivati — saj je učitelj navadno duša društvu — da bi društva (čitalnica, bralna, izobraževalna, gospodarska, delavska, čebelarska, pevska, tamburaška, godbena, gasilna [požarne brambel], podružnice Ciril-Metodove družbe itd.) pristopila k snujoči se „Zvezi“. Tudi učiteljska društva naj pristopijo k „Zvezi narodnih društev“, saj bodo tudi ona deležna koristi, ki jih bodo imela udružena društva od „Zveze“; in baš učiteljstvo čaka važna naloga, ki bi jo naj s svojim izvenšolskim delovanjem izvršilo v „Zvezi narodnih društev“ in torej se naj učiteljska društva ne obotavljajo, temveč naj pristopijo k „Zvezi“, da tako dobi učiteljstvo pravico ne le sodelovati, temveč tudi sodeločevati.

Mnogim narodnim društvom sem razposlal pozive za pristop k „Zvezi narodnih društev na Štajerskem in Koroškem“ ter tudi formulare pristopne izjave in obračam se do vseh cenjenih tovarišev in tovarišic na Štajerskem in Koroškem z vljudno prošnjo, da bi blagovolili vplivati, da društva čim prej javijo svoj pristop. Sklicati se mora društven odbor k seji ter skleniti pristop, nakar naj tajnik in predsednik izpolnita in podpišeta pristopno izjavo ter jo naj nemudoma pošljeta pripravljalnemu odboru „Zveze“.

Ker pa, žal, še nimam seznamka vseh narodnih društev na Štajerskem in Koroškem, prosim, da bi mi vsakdo, komur je mar prosveta naroda, blagovolil v pismu ali vsaj na dopisnici naznaniti imena društev, da jim pošljem pozive in formulare pristopne izjave. Tudi društva sama, ki jih še niso sprejela, se naj javijo.

Vse dopise, zadevajoče snujoče se „Zveze narodnih društev na Štajerskem in Koroškem“ in tudi pristopne izjave je pošiljati na naslov: A. Pesek, šolski vodja v Narapljah, pošta Ptujška gora na Štajerskem.

Tovariši, tovarišice, na delo torej za prosveto naroda! Stvar je plemenitain važna ter ne trpi nikakega odloga!

Za pripravljalni odbor:

A. Pesek.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca maja: K 87.931.36.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Pedagoške črtice.

Spisal Janko Polak.

III.

Kadarkoli razmišljam o knjigi za ponavljalne šole, se mi vidi vsekdar, da bo morala obsegati samo praktiško snov za življenje. Dišati ne bo smela prav nič po šolskem prahu, temveč iz nje bo moralo veti sveže življenje. Razdeljena bo morala biti na štiri oddelke. Prvi oddelke bo moral obsegati jezikovne vaje, drugi računstvo, tretji realije in četrta ročnosti.

Oddelke jezikovnih vaj bo moral imeti tri razpredelke. V prvem razpredelku bo nanizana snov iz narodnega slovstva v obliki narodnih pripovedk, bajk, legend, pregovorov, izrekov, pesmi in najimenitnejših narečij. V drugem razpredelku bodo nanizani lastnorčni spisi naših najboljših pisateljev z ozirom na liriko, epiko, dramo in prozo. Ti bodo služili sosebno za vajo v čitanju tujih rokopisov. V tretjem razpredelku bodo nanizani originali ali pa vsaj slike originalov vseh za vsakdanje življenje potrebnih spisov. Samoobsebi se ume, da ne bo smelo nedostajati navodila za njih spisovanje.

Oddelke za računstvo bo moral imeti dva razpredelka. V prvem razpredelku bo nanizana snov iz računstva za potrebe vsakdanjega življenja. Nedostajati ne bo smelo odstotnega in obrestnega računanja z ozirom na hranilnice, posojilnice in zavarovalnice. V drugem razpredelku bo nanizana snov iz zemljemerstva v obliki najpreprostejših likov in teles.

Oddelke za realije bo moral imeti štiri razpredelke. V prvem razpredelku bo nanizana snov iz zgodovine v obliki jedrnatih kulturnih slik z ozirom na domači narod in tudi z ozirom na tuje narode. V drugem razpredelku bo nanizana snov iz zemljemerstva v obliki karakterističnih slik iz domovine in tujine s sosebnim ozirom na poljedelstvo, živinorejo, sadjarstvo, vinarstvo, gozdarstvo, rudarstvo, obrt, trgovino, uvoz in izvoz. V tretjem razpredelku bo nanizana snov iz prirodopisja z ozirom na koristne in škodljive živali in rastline avstro-ogrske države. Tujina sodi v zasebni študij. V četrtem razpredelku bo nanizana snov iz pri-

LISTEK.

Ena prav lepa ino kunfhtna Peiffem,

jo je peu Juri Naboré tejga 20. Novembra tejga lejta 1775, ki je u ano sazheto farno per(hou.)*

1.

Kir jeft v pervizh donef pojem
Inu te orgle igram,
Se k Bugi obernit morem
To doushnoft sposnam jeft sam,
Mojo profhno bom polshu
Donef narpaprej Bogu,
De bi on meni dodejlu
Ana faj fhtima taku.

2.

Kir me fhe vfi nepasnote
Se vam rasodenem vef,
Nar poprej fi samirkajte
De fim jeft rojen sarejfi.
Jeft fim rojen v Shenzhuri
Pod hifhno numaro defet,
Men je ime Nabore Juri
Miha Naboré ozhet! —

3.

An posebni lufht, vefile
Od mladost do petja imam,
Smirej fo ble moje shale
Stopit v Shumofhterki stan,
In sagvifhno, de nar bulfhi
Je sarejfi ta fveti stan;
Shumofhttram tim je nar lepfi
To premifli vřak krifljan.

4.

Komej mezhkeno sapoje
In s teh orgel glaf spufi
Odpira fara fhaze svoje
Strafno biro mu dejli

Nuzh in dan se njemu mejfi
Ta prelub, vřakdajni kerh
Kir je v kafhzi tulko smejfi,
De je pounu vře na verh.

5.

Ozhe fo me dal fhtedirat
De b' bil novo mafho brau,
Jeft se nejsem otu flifat
Rajfi s fhole fim oftau.
Potim per Zepzu Frenzetu
Sim fe Orgle uzhiu lepu,
Taku fim fe Orgle suzhu
Vřimil fe taushentkrat Bogu!

6.

Sdaj Moshjé me poflufhajte
Ojftro opominjam vaf,
Radi lubo biro dajte
Kadar pride sadni zhaf.
Zhe bo dobra kolehtura
Meni na tim fvetu sdej,
Potim fvet Bonaventura
Vam bo dubu vezhni rej.

7.

Upet drugezh fe prou shivo
Jeft shenam perporazhim,
Glejte, de zhifitu predivu
Ne pak kak pesdir dobim,
Oh prejh! v eni fami frajzi
Sim jeft Jurzhak k vam perfhov,
Tako fim jeft revesh sdajzi
Vřimil fe tavshentkrat Bogu.

8.

Sdej deklizh me poflufhajte
Mehek fim, ko lipov lef
Oh! satu ne sapelvajte
Me v pregrethni greh saref!
Prezh od mojiga telef
Se vé poberite prezh,
Jeft nejnam sa vaf ozhefa
Jeft sa vaf namaram nez. —

9.

Shtertizh pridite sem fantje
Poflufhajte me na glaf,
Sapufite pitje, kvarte
Tule opominam vaf:

*) Satira iz zapušćine pokojnega B. Tomšića, bivšega učitelja v Vinici na Dolenjskem.